ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

16. července 2009 *

Ve věci C-428/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Spojené království) ze dne 21. července 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 14. září 2007, v řízení

The Queen, na žádost:

Marka Horvatha

proti

Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a T. von Danwitz, předsedové senátů, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Makarczyk, U. Lõhmus (zpravodaj), A. Arabadžev a C. Toader, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. listopadu 2008,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Marka Horvatha M. Sheridanem, barrister, a R. Barkerem, solicitor, jakož i A. Stanič, solicitor advocate,

– za vládu Spojeného království C. Gibbs a I. Rao, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s Lordem Davidsonem of Glen Clova, QC, a D. Wyattem, QC,

– za německou vládu M. Lummou, jako zmocněncem,

– za Irsko N. Traversem, BL,

– za Komisi Evropských společenství K. Banks a F. Erlbacherem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. února 2009,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 5 a přílohy IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Úř. věst. L 270, s. 1; Zvl. vyd. 03/40, s. 269).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi M. Horvathem a Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs (státním tajemníkem pro zemědělství, výživu a venkov Spojeného království, dále jen „Secretary of State"), týkajícího se právní úpravy přijaté pro území Anglie, která stanovuje minimální požadavky pro dobrý zemědělský a ekologický stav (dále jen „DZES"), tak jak jsou uvedeny v článku 5 a příloze IV nařízení č. 1782/2003.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Nařízení č. 1782/2003 bylo přijato na základě článků 36 ES a 37 ES a čl. 299 odst. 2 ES.

4 Podle prvního bodu odůvodnění tohoto nařízení je třeba stanovit společné podmínky pro přímé platby v rámci různých režimů podpor příjmů, na něž se vztahuje společná zemědělská politika.

5 Podle svého prvního článku zavádí nařízení č. 1782/2003 zejména společná pravidla o přímých platbách v rámci režimů podpory příjmů, na které se vztahuje společná zemědělská politika a které jsou financovány záruční sekcí Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), jakož i podporu příjmů zemědělců, a sice režim jednotné platby (dále jen „RJP“).

6 Článek 2 písm. d) nařízení č. 1782/2003 definuje přímou platbu jako platbu poskytnutou přímo zemědělcům v rámci jednoho z režimů podpory příjmů uvedených v příloze I uvedeného nařízení. RJP je v této příloze uveden.

7 Hlava II nařízení č. 1782/2003 obsahuje kapitolu 1, nazvanou „Podmíněnost“, tvořenou články 3 až 9. Článek 3 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví, že „[k]aždý zemědělec, který dostává přímé platby, musí dodržovat požadavky podle předpisů v oblasti řízení uvedené v příloze III v souladu s harmonogramem stanoveným v uvedené příloze, jakož i [DZES] podle článku 5“.

8 Podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1782/2003 jsou požadavky podle předpisů v oblasti řízení, uvedené v příloze III tohoto nařízení, stanoveny právními předpisy Společenství v různých oblastech, zejména v oblasti životního prostředí.

9 Článek 5 nařízení č. 1782/2003, nazvaný „Dobrý zemědělský a ekologický stav", ve svém odstavci 1 stanoví:

„Členské státy dbají o to, aby veškerá zemědělská půda, a zejména půda, která se již nevyužívá pro účely produkce, byla udržována v dobrém zemědělském a ekologickém stavu. Na základě rámce stanoveného v příloze IV stanoví členské státy na vnitrostátní nebo regionální úrovni minimální požadavky pro dobrý zemědělský a ekologický stav, které zohledňují charakteristiky dotyčných oblastí, zejména půdní a klimatické podmínky, stávající způsoby hospodaření, využití půdy, střídání plodin, zemědělské praktiky a strukturu zemědělských podniků, aniž jsou dotčeny normy, jimiž se řídí náležité zemědělské praktiky používané v rámci nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, a agroenvironmentální opatření, jejichž použití přesahuje referenční úroveň náležitých zemědělských praktik."

10 Podle článku 6 nařízení č. 1782/2003, pokud nejsou minimální požadavky pro DZES nebo jiné požadavky uvedené v čl. 3 odst. 1 uvedeného nařízení dodržovány z důvodu jednání nebo opomenutí přičitatelného dotyčnému zemědělci, je celková výše přímých plateb, které mají být poskytnuty v kalendářním roce, v němž je nedodržení zjištěno, snížena nebo zrušena.

11 Příloha IV nařízení č. 1782/2003, nazvaná „Dobrý zemědělský a ekologický stav podle článku 5", zní následovně:

Téma	Normy
Eroze půdy: Ochránit půdu pomocí vhodných opatření	– Minimální krytí půdy – Minimální správa půdy odrážející specifické místní podmínky – Zadržovací terasy
Organické složky půdy: Zachovat úrovně organických složek půdy pomocí vhodných praktik	– Případné normy pro střídání plodin – Správa polí se strništěm
Struktura půdy: Zachovat strukturu půdy pomocí vhodných opatření	– Používání vhodných strojů
Minimální míra údržby: Zajistit minimální úroveň údržby a zabránit zhoršení stanovišť	– Minimální míra intenzity chovu a/nebo vhodné režimy – Ochránit stálé pastviny – Zachovat krajinné znaky – Zabránit pronikání nežádoucí vegetace na zemědělskou půdu

Vnitrostátní právní úprava

12 V průběhu roku 1998 přijal parlament Spojeného království právní předpisy, které stanovují převod („devolution“) pravomocí v určitých oblastech na Skotsko, Wales a Severní Irsko. V dotčených oblastech zůstává vláda Spojeného království v zásadě příslušná pouze ve vztahu k Anglii. Podle znění jak uvedených právních předpisů, tak Devolution Memorandum of Understanding, které je ve formě prohlášení o politickém záměru doplňuje, nesou regionální orgány odpovědnost za provedení závazků vyplývajících z práva Společenství ve svých oblastech pravomocí a tyto orgány nemohou jednat nebo přijímat zákony způsobem s nimi neslučitelným. Právní předpisy

týkající se uvedeného převodu pravomocí svěřují ministrům Spojeného království podpůrnou pravomoc zasáhnout tehdy, pokud je to nezbytné pro zajištění dodržování těchto závazků.

13 Společná zemědělská politika obecně, a konkrétně provádění nařízení č. 1782/2003 jsou součástí oblastí dotčených uvedeným převodem, a jsou za ně tedy zodpovědné jednotlivé regionální orgány.

14 Za účelem splnění požadavků stanovených článkem 5 nařízení č. 1782/2003 proto Secretary of State (pouze pro Anglii) a každý z regionálních orgánů přijaly různá pravidla vymezující částečně odlišné minimální požadavky pro DZES.

15 V Anglii jsou relevantními pravidly podzákonné předpisy z roku 2004 o režimech jednotné platby a podpor v rámci společné zemědělské politiky (podmíněnost) [The Common Agricultural Policy Single Payment and Support Schemes (Cross Compliance) (England) Regulations 2004 (SI 2004/3196, dále jen „anglická pravidla")]. Normy DZES jsou definovány v příloze („Schedule") anglických pravidel, přičemž její odstavce 26 až 29, nazvané „Věcné břemeno veřejné cesty" (dále jen „ustanovení dotčená v původním řízení"), stanovují:

„26. Zemědělec nesmí

a) bez řádného oprávnění nebo důvodu narušit povrch viditelné pěší nebo jezdecké cesty nebo jakékoli jiné viditelné veřejné komunikace mající nebo obsahující jiný než upravený povrch způsobem bránícím výkonu práva na veřejný průchod a průjezd, nebo

b) bez řádného oprávnění nebo důvodu úmyslně bránit volnému pohybu po viditelné veřejné komunikaci.

27. Zemědělec musí udržovat jakýkoli schodový přechod, bránu nebo podobnou konstrukci, na které se nevztahuje čl. 146 odst. 5 zákona z roku 1980 o veřejných komunikacích [Highways Act 1980], nacházející se na viditelné pěší nebo jezdecké cestě v bezpečném stavu, tak aby nedošlo k nepřiměřenému zásahu do práv osob používajících dotčenou pěší nebo jezdeckou cestu.

28. (1) V případě, že zemědělec naruší povrch viditelné pěší nebo jezdecké cesty (s výjimkou cesty na okraji pole) na základě oprávnění stanoveného v článku 134 zákona z roku 1980 o veřejných komunikacích, musí ve lhůtě stanovené čl. 134 odst. 7 téhož zákona, případně prodloužené podle čl. 134 odst. 8,

a) obnovit povrch pěší nebo jezdecké cesty přinejmenším v její minimální šířce umožňující přiměřený výkon práva průchodu a průjezdu, a

b) označit trasu pěší nebo jezdecké cesty na povrchu přinejmenším v její minimální šířce, tak aby byla rozpoznatelná pro veřejnost, jež ji chce využít.

(2) Výraz ‚minimální šířka' ve spojení s veřejnou komunikací má tentýž význam jako v příloze 12A zákona z roku 1980 o veřejných komunikacích.

29. V odstavcích 26, 27 a 28 této přílohy mají výrazy:

‚jezdecká cesta', ‚vozovka', ‚cesta na okraji pole', ‚pěší cesta' a ‚upravený povrch' význam uvedený v čl. 329 odst. 1 zákona z roku 1980 o veřejných komunikacích; ‚veřejná komunikace' má smysl uvedený v článku 328 zákona z roku 1980 o veřejných komunikacích a ‚viditelnou' se rozumí rozpoznatelná jako cesta osobou s běžným zrakem, která po ní jde nebo jede na koni."

16 Co se týče předpisů definujících normy DZES přijatých regionálními orgány ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku, ty neobsahují požadavky odpovídající ustanovením dotčeným v původním řízení.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

17 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že M. Horvath, anglický zemědělec, má platební nároky v rámci RJP. Jeho pozemky jsou zatíženy věcnými břemeny veřejné cesty, tak jak jsou uvedeny v ustanoveních dotčených v původním řízení.

18 Tento zemědělec podal žalobu na přezkum legality („judicial review") uvedených ustanovení k předkládajícímu soudu. Zejména tvrdí, že jednak nebyl Secretary of State oprávněn zahrnout ustanovení týkající se věcných břemen veřejné cesty mezi minimální požadavky pro DZES, jejichž nedodržení může podle článku 6 nařízení č. 1782/2003 vyvolat snížení platby v rámci RJP. Žalobce v původním řízení se dále domnívá, že začlenění takových ustanovení do anglických pravidel, zatímco pravidla přijatá ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku podobné požadavky neobsahují, představuje diskriminaci, jejímž účinkem je neplatnost ustanovení dotčených v původním řízení.

19 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru dvě otázky týkající se těchto dvou bodů jím projednávaného sporu. Secretary of State podal proti tomuto rozhodnutí odvolání, pokud jde o druhou otázku, ke Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), který toto odvolání zamítl. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) poté předložil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„V případě, že členský stát zavedl systém přenesení pravomocí na regionální orgány, v jehož rámci si centrální vláda ponechává pravomoc jednat za celé území tohoto členského státu s cílem zajistit splnění povinností tohoto členského státu vyplývajících z práva Společenství, ve vztahu k nařízení [č. 1782/2003]:

1) Může členský stát zahrnout požadavky týkající se údržby viditelných veřejných cest […] do norem [DZES] definovaných v článku 5 a příloze IV nařízení [č. 1782/2003]?

2) Pokud z vnitřních ústavních předpisů členského státu vyplývá, že regionální orgány mají legislativní pravomoc ve vztahu k jednotlivým územním částem tohoto členského státu, může představovat nepřípustnou diskriminaci, pokud tyto jednotlivé části uplatňují různé normy v oblasti [DZES] ve smyslu článku 5 a přílohy IV nařízení [č. 1782/2003]?“

K předběžným otázkám

K první otázce

20 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda může členský stát do norem DZES uvedených v článku 5 a příloze IV nařízení č. 1782/2003 zahrnout požadavky týkající se údržby viditelných cest zatížených věcným břemenem veřejného průchodu a průjezdu.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

21 Žalobce v původním řízení navrhuje odpovědět na tuto otázku záporně. Domnívá se, že odkaz v prvním bodě odůvodnění nařízení č. 1782/2003 na společné podmínky pro přímé platby v rámci režimů podpor příjmů, na něž se vztahuje společná zemědělská politika, značí, že v této oblasti musí existovat skupina základních pravidel, jejichž součástí by měly být základní normy týkající se zejména DZES a které musejí být v zásadě totožné pro všechny zemědělce na celém území Evropského společenství. Minimální požadavky v oblasti DZES pro vyplácení přímých ročních plateb, které jsou uvedeny v článku 5 téhož nařízení, se omezují na nezbytnou míru a členské státy nemohou legitimně ukládat další podmínky na jedné nebo více částech svého území. Přitom ustanovení dotčená v původním řízení nemohou být považována za minimální požadavky, neboť obsahují další rozsáhlé povinnosti zemědělců.

22 Podle M. Horvatha i za předpokladu, že by bylo možné mít za to, že ustanovení dotčená v původním řízení obsahují podmínky týkající se životního prostředí, nepředstavují požadavky pro DZES. Jelikož právním základem nařízení č. 1782/2003 jsou články smlouvy o ES týkající se zemědělství, je třeba ekologickou složku DZES chápat nikoliv jako samostatné ustanovení stanovující ryze ekologické normy, ale naopak jako stanovující pouze normy, které jsou relevantní pro oblast zemědělství. Podle čl. 4 odst. 1

tohoto nařízení jsou pouze orgány Společenství vybaveny pravomocí stanovit pravidla týkající se ekologických požadavků souvisejících s nároky v rámci RJP, přičemž tyto požadavky jsou uvedeny v příloze III uvedeného nařízení. Žalobce v původním řízení mimo jiné tvrdí, že ustanovení dotčená v původním řízení představují agroenvironmentální opatření, jejichž použití přesahuje referenční úroveň náležitých zemědělských praktik, a které jsou tak podle poslední části druhé věty čl. 5 odst. 1 téhož nařízení z minimálních požadavků pro DZES vyloučeny.

23 A konečně, domnívá se, že takové cesty zatížené věcným břemenem průchodu a průjezdu, jakých se týkají ustanovení dotčená v původním řízení, nemohou být kvalifikovány jako krajinné znaky ve smyslu přílohy IV nařízení č. 1782/2003, jelikož jim schází podstata a trvalost z důvodu skutečnosti, že i když musejí být nezbytně obnoveny, mohou být nicméně legálně zemědělcem v každém osevním cyklu zrušeny. Skutečnost, že tyto cesty jsou zatíženy takovými věcnými břemeny, navíc nebrání zhoršení stanovišť ve smyslu uvedené přílohy.

24 Vláda Spojeného království a Komise Evropských společenství tvrdí, že uvedené cesty mohou představovat krajinné znaky, a že jejich údržba proto může tvořit jeden z minimálních požadavků pro DZES uvedených v článku 5 nařízení č. 1782/2003.

Odpověď Soudního dvora

25 Úvodem je třeba zdůraznit, že ze samotného znění čl. 5 odst. 1 nařízení č. 1782/2003 vyplývá, že úkol dbát na to, aby zemědělská půda byla udržována v dobrém zemědělském a ekologickém stavu, přísluší členským státům. K tomuto účelu stanoví členské státy „na základě rámce stanoveného v příloze IV“ uvedeného nařízení na vnitrostátní nebo regionální úrovni minimální požadavky, které zohledňují charakteristiky dotyčných oblastí.

26 Jsou-li tedy členské státy povinny při vymezení těchto požadavků dodržovat uvedenou přílohu, ta jim nicméně vzhledem k tomu, že používá obecné pojmy a výrazy, ponechává určitý prostor pro uvážení, pokud jde o konkrétní určení uvedených požadavků.

27 Mimoto, ze samotného znění výrazu „dobrý zemědělský a ekologický stav" plyne, že členské státy mohou stanovit minimální požadavky pro DZES k ekologickým účelům.

28 Toto konstatování nelze vyvrátit okolností, že právním základem nařízení č. 1782/2003 jsou zejména články 36 ES a 37 ES, které spadají do hlavy II třetí části Smlouvy, nazvané „Zemědělství", a nikoliv do článků uvedených v hlavě XIX téže části Smlouvy, nazvané „Životní prostředí".

29 Jelikož totiž požadavky ochrany životního prostředí, která představuje jeden ze základních cílů Společenství, musejí být podle článku 6 ES „zahrnuty do vymezení a provádění politik a činností Společenství", je třeba považovat tuto ochranu za cíl, který je rovněž součástí společné politiky v oblasti zemědělství. Zákonodárce Společenství tak může na základě článků 36 ES a 37 ES rozhodnout, že bude podpořena ochrana životního prostředí (viz obdobně rozsudek ze dne 23. října 2007, Komise v. Rada, C-440/05, Sb. rozh. s. I-9097, bod 60). Opatření směřující k takové ochraně, která byla přijata v rámci aktu Společenství, jehož právním základem jsou uvedené články 36 ES a 37 ES, tedy nejsou omezena na opatření sledující zemědělské cíle.

30 Krom toho skutečnost, že podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 1782/2003 jsou požadavky podle předpisů v oblasti řízení stanoveny právními předpisy Společenství v oblasti životního prostředí, nikterak neznamená, že by minimální požadavky pro DZES, tak jak jsou stanoveny členskými státy na základě čl. 5 odst. 1 tohoto nařízení, nemohly rovněž spadat do oblasti životního prostředí.

31 Mimoto, z čl. 5 odst. 1 druhé věty nařízení č. 1782/2003 plyne, že stanovení minimálních požadavků v oblasti DZES členskými státy nemá žádný dopad na to, zda budou tato opatření kvalifikována jako agroenvironmentální opatření, či nikoliv.

32 Z výše uvedeného plyne, že povinnost udržovat viditelné cesty zatížené věcným břemenem veřejného průchodu a průjezdu, tak jak je uvedena v ustanoveních dotčených v původním řízení, může – i když nesleduje žádný cíl v oblasti zemědělství, ale má ekologickou povahu – představovat minimální požadavek pro DZES, pokud zapadá do rámce stanoveného v příloze IV nařízení č. 1782/2003.

33 V důsledku toho je třeba posoudit, zda takové cesty mohou představovat, jak se domnívá vláda Spojeného království, jakož i Komise, krajinné znaky, jejichž údržba patří mezi normy uvedené v příloze IV nařízení č. 1782/2003.

34 Jelikož pojem „krajinné znaky“ není v nařízení č. 1782/2003 definován, je třeba ho definovat – obdobně jak to učinila generální advokátka v bodě 62 svého stanoviska – při zohlednění jeho obvyklého smyslu, jakož i kontextu, ve kterém je obvykle používán.

35 Mimoto z ustálené judikatury vyplývá, že nutnost jednotného výkladu ustanovení práva Společenství vylučuje, aby v případě pochybností byl text ustanovení posuzován izolovaně v jedné ze svých jazykových verzí, ale vyžaduje naopak, aby byl vykládán a uplatňován ve světle svého znění v ostatních úředních jazycích (rozsudky ze dne 17. června 1998, Mecklenburg, C-321/96, Recueil, s. I-3809, bod 29, a ze dne 29. ledna 2009, Consiglio Nazionale degli Ingegneri, C-311/06, Sb. rozh. s. I-415, bod 53). Výraz *„particularités topographiques“* (krajinné znaky), uvedený ve francouzském znění nařízení č. 1782/2003, tak musí být porovnán například s výrazem *„landscape features“* (krajinné prvky), použitým v anglickém znění uvedeného nařízení.

36 Za těchto podmínek nebrání nic tomu, aby byly takové cesty zatížené věcným břemenem veřejného průchodu a průjezdu, jaké jsou uvedeny v ustanoveních dotčených v původním řízení, označovány jako krajinné znaky, jelikož uvedená ustanovení se týkají pouze viditelných cest.

37 To platí tím spíše, že restriktivní výklad pojmu „krajinné znaky“, který by zejména vylučoval prvky vzniklé na základě zásahu člověka, by byl v rozporu s prostorem pro uvážení, kterým jsou členské státy při stanovení minimálních požadavků pro DZES nadány.

38 Dočasné odstranění krajinných znaků, které, jak se zdá, je za určitých podmínek v případě cest, o něž se jedná ve věci v původním řízení, možné, nemůže samo o sobě narušit jejich trvalou povahu. Na přírodní prvky, jakými jsou vegetace nebo vodní plochy, totiž mohou zase působit sezónní vlivy, aniž by ale přestávaly být považovány za součást krajiny. Toto konstatování platí pro uvedené cesty tím spíše, že z odst. 28 bodu 1 přílohy anglických pravidel vyplývá, že zemědělec, který na základě oprávnění naruší povrch viditelné pěší nebo jezdecké cesty, ho musí ve lhůtě stanovené relevantními vnitrostátními právními předpisy obnovit.

39 Proto je třeba posoudit, za jakých podmínek může povinnost udržovat takové cesty představovat prováděcí opatření normy uvedené v příloze IV nařízení č. 1782/2003, spočívající v zachovávání krajinných znaků.

40 V tomto ohledu je třeba upozornit, že uvedená norma může vykazovat dvojí ekologický aspekt.

41 Zaprvé, krajinné znaky představují fyzickou součást životního prostředí. Co se týče tohoto aspektu, požadavky týkající se zachování těchto znaků musejí přispívat k jejich uchování jakožto fyzických součástí.

42 Povinnosti údržby mohou přispívat k uchovávání takových cest jakožto fyzických součástí životního prostředí.

43 Zadruhé, normy týkající se zachovávání krajinných znaků, uvedené v příloze IV nařízení č. 1782/2003, jsou v uvedené příloze spojeny s tématem týkajícím se „minimální míry údržby: zajištění minimální úrovně údržby a zabránění zhoršení stanovišť“. Z toho plyne, že povinnost vyplývající z těchto norem může mít ekologický cíl spočívající v zabránění zhoršení stanovišť, aniž by bylo nezbytné, jak zdůrazňuje vláda Spojeného království ve svém vyjádření, aby vnitrostátní opatření směřující k zachovávání krajinných znaků a minimální úrovni údržby měla rovněž takový cíl.

44 Přitom jak uvedl předkládající soud, jakož i generální advokátka v bodě 80 svého stanoviska, cesty, jakých se týkají ustanovení dotčená v původním řízení, mohou přispívat k zachování stanovišť.

45 V tom případě musejí požadavky související s údržbou uvedených cest přispívat k zabránění zhoršení stanovišť. Zdá se, že povinnosti vyplývající z cíle uvedeného v ustanoveních dotčených v původním řízení, spočívajícího v zajištění výkonu práva veřejného průchodu a průjezdu, k tomu přispívat mohou.

46 S ohledem na vše, co bylo uvedeno výše, je na první otázku třeba odpovědět, že členský stát může do norem DZES uvedených v článku 5 a v příloze IV nařízení č. 1782/2003

zahrnout požadavky týkající se údržby viditelných cest zatížených věcným břemenem veřejného průchodu a průjezdu, pokud uvedené požadavky přispívají k uchovávání těchto cest jakožto krajinných znaků nebo případně k zabránění zhoršení stanovišť.

Ke druhé otázce

47 Svojí druhou otázkou se předkládající soud v podstatě táže, zda, pokud ústavní systém členského státu stanoví, že regionální orgány mají legislativní pravomoc, představuje pouhé přijetí odlišných norem v oblasti DZES ve smyslu článku 5 a přílohy IV nařízení č. 1782/2003 uvedenými orgány diskriminaci, která je v rozporu s právem Společenství.

48 Úvodem je třeba uvést, že zákonodárce Společenství svěřil členským státům úkol stanovit minimální požadavky pro DZES, čímž jim poskytl možnost zohlednit regionální odlišnosti existující na jejich území.

49 Je třeba připomenout, že přiznávají-li ustanovení Smlouvy nebo nařízení členským státům pravomoci nebo jim ukládají povinnosti za účelem provedení práva Společenství, podléhá otázka, jakým způsobem mohou být výkon těchto pravomocí a plnění těchto povinností svěřeny státy určeným vnitrostátním orgánům, pouze ústavnímu systému každého státu (rozsudek ze dne 15. prosince 1971, International Fruit Company a další, 51/71 až 54/71, Recueil, s. 1107, bod 4).

50 Podle ustálené judikatury tak může každý členský stát volně rozdělit pravomoci na vnitrostátní úrovni a provádět akty práva Společenství, které nejsou přímo použitelné,

prostřednictvím opatření přijatých regionálními nebo místními orgány, pokud toto rozdělení pravomocí umožňuje správné provádění dotčených aktů práva Společenství (viz rozsudek ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt, C-156/91, Recueil, s. I-5567, bod 23).

51 Soudní dvůr měl mimoto příležitost rozhodnout, že pokud znění nařízení zmocňuje členský stát přijmout prováděcí opatření, řídí se podmínky výkonu této pravomoci veřejným právem dotyčného členského státu (viz rozsudky ze dne 27. září 1979, Eridania-Zuccherifici nazionali a Società italiana per l'industria degli zuccheri, 230/78, Recueil, s. 2749, bod 34, jakož i ze dne 20. června 2002, Mulligan a další, C-313/99, Recueil, s. I-5719, bod 48).

52 Možnost, aby členské státy, opravňuje-li je k tomu jejich ústavní systém nebo jejich veřejné právo, svěřily provádění aktů práva Společenství regionálním nebo místním orgánům, je krom toho výslovně uznána v čl. 5 odst. 1 nařízení č. 1782/2003. V uvedeném ustanovení je totiž uvedeno, že „na základě rámce stanoveného v příloze IV stanoví členské státy na vnitrostátní nebo regionální úrovni minimální požadavky pro [DZES]".

53 S ohledem na tuto možnost členských států převést své pravomoci na regionální orgány za účelem stanovení minimálních požadavků pro DZES ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení č. 1782/2003 se mohou pravidla přijatá těmito orgány v jednotlivých dotčených regionech lišit, zvláště vzhledem k tomu, že jak bylo uvedeno v bodě 26 tohoto rozsudku, členské státy mají při stanovení těchto požadavků prostor pro uvážení.

54 Je třeba nicméně posoudit, zda za těchto podmínek představuje pouhý rozdíl mezi pravidly stanovujícími minimální požadavky pro DZES, přijatými regionálními orgány téhož členského státu, diskriminaci, která je v rozporu s právem Společenství.

55 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že zákaz diskriminace se nevztahuje na případné odlišnosti v zacházení v jednotlivých členských státech, které mohou vyplývat z rozdílů, které existují mezi právními předpisy jednotlivých členských států, pokud jsou těmito právními předpisy týmž způsobem dotčeny všechny osoby spadající do jejich působnosti (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 3. července 1979, van Dam a další, 185/78 až 204/78, Recueil, s. 2345, bod 10; ze dne 1. února 1996, Perfili, C-177/94, Recueil, s. I-161, bod 17, jakož i ze dne 12. července 2005, Schempp, C-403/03, Sb. rozh. s. I-6421, bod 34).

56 Co se týče poslední podmínky uvedené v předchozím bodě, je třeba uvést, že ve spojených věcech, které vedly k vydání rozsudku ze dne 25. listopadu 1986, Klensch a další (201/85 a 202/85, Recueil, s. 3477), uplatňovaného žalobcem v původním řízení, se jednalo konkrétně o otázku nerovného zacházení s výrobci z členského státu na základě opatření provádějícího povinnost vyplývající z práva Společenství, která se jich dotýkala, přijatého tímto členským státem. V tomto kontextu měl Soudní dvůr v bodě 11 uvedeného rozsudku za to, že existuje-li volba mezi několika způsoby provedení dotčené právní úpravy Společenství, nemohou členské státy zvolit tu možnost, jejíž použití na jejich území by mohlo přímo či nepřímo způsobit diskriminaci ve smyslu čl. 40 odst. 3 smlouvy o EHS (nyní čl. 34 odst. 2 ES) mezi dotyčnými výrobci.

57 Jestliže jsou, jako ve věci v původním řízení, ke stanovení minimálních požadavků pro DZES ve smyslu článku 5 a přílohy IV nařízení č. 1782/2003 příslušné regionální orgány členského státu, nemohou případné rozdíly mezi opatřeními stanovenými těmito různými orgány představovat pouze z tohoto důvodu diskriminaci. Jak vyplývá z bodu 50 tohoto rozsudku, tato opatření musejí být slučitelná s povinnostmi vyplývajícími z uvedeného nařízení, které příslušejí dotčenému členskému státu.

58 S ohledem na výše uvedené je na druhou otázku třeba odpovědět, že pokud ústavní systém členského státu stanoví, že regionální orgány mají legislativní pravomoc, pouhé přijetí odlišných norem v oblasti DZES ve smyslu článku 5 a přílohy IV nařízení č. 1782/2003 uvedenými orgány nepředstavuje diskriminaci, která by byla v rozporu s právem Společenství.

K nákladům řízení

59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) **Členský stát může do norem dobrého zemědělského a ekologického stavu uvedených v článku 5 a v příloze IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001, zahrnout požadavky týkající se údržby viditelných cest zatížených věcným břemenem veřejného průchodu a průjezdu, pokud uvedené požadavky přispívají k uchovávání těchto cest jakožto krajinných znaků nebo případně k zabránění zhoršení stanovišť.**

2) **Pokud ústavní systém členského státu stanoví, že regionální orgány mají legislativní pravomoc, pouhé přijetí odlišných norem v oblasti dobrého zemědělského a ekologického stavu ve smyslu článku 5 a přílohy IV nařízení č. 1782/2003 uvedenými orgány nepředstavuje diskriminaci, která by byla v rozporu s právem Společenství.**

Podpisy.